

Filológiai és textológiai kérdések a 20. századi klasszikusok szövegkiadásában
Tudományos tanácskozás, Miskolc, 2012. április 24–25.

MTA Textológiai Munkabizottság – Miskolci Egyetem Irodalomtudományi Doktori Iskola

Tisztelt Kollégám, kedves Barátom!

Mint a 20. századi irodalmi szövegek tudományos kiadásának előkészítésével és megjelentetésével foglalkozó textológiai műhelyek egyikének vezetőjéhez, meghatározó szerepű vezető munkatársához fordulok Hozzád. Az MTA Textológiai Munkabizottságának meghívását tolmácsolom egy olyan műhelykonferenciára, ahol 20. századi nemzeti klasszikusaink kritikai szövegkiadásainak aktuális kérdéseit, az ilyen vállalkozásokban érdekelt műhelyek helyzetét, eredményeit és gondjait kívánjuk megbeszélni. A tanácskozás előzménye, hogy az elmúlt évben igen nagy sikerrel szerveztünk meg Miskolcon – *Filológia és textológia a régi magyar irodalomban* címmel – egy olyan konferenciát, ahol a régi magyar irodalom textológiai ügyekben érdekelt professzionistái találkoztak. Úgy ítéljük meg, hogy a 20. százados műhelyek szakmai munkájának is segítségére lehetne egy olyan tanácskozás, ahol eredményeiket és gondjaikat kibeszélhetik, megoszthatják a nem kevés helyen felhalmozódóban lévő „best practice” tapasztalatait, szerencsés esetben közösen találhatnak válaszokat a több helyütt is felvetődő hasonló kérdésekre.

A tanácskozás előkészítéseként közvetlenül csak az egyes műhelyek vezetőit, kutatói, szövegkiadói programok irányítóit, meghatározó kutatószemélyiségeit keresem meg. A meghívás azonban tágabb körű ennél: azt gondolom, az egyes műhelyek vezetői, irányítói vannak abban a helyzetben, hogy saját csapatuk állapotát és összetételét mérlegelve, döntésük és belátásuk szerint szereplésre ösztönözzenek műhelyenként két-három vagy akár több specialistát is az egyes részfeladatokon munkálkodó kutatói-közreműködői gárda tagjai közül, és e csapattagok előadásainak, hozzászólásainak tematikáját összehangolják. Jelen felkérő levelem tehát egyszerre személyes meghívó a Te személyes közreműködésedre és kérés Hozzád arra vonatkozólag, hogy alakítsd ki a műhelyed részéről bevonandó további személyek körét és közöld velünk erre vonatkozó elképzeléseidet.

Mínt hogy valamennyi meghívott fél a napi munkájának jelentős részét a tudományos szövegkiadások előkészítéséhez szükséges textológiai, interpretációs, recepciótörténeti, sőt a medialításra is kiterjedő filológiai kérdésekkel tölti, úgy hisszük, még ebben a korai előkészítő fázisban sincs nagy szükség sem a tematika részletes körülhatárolására, sem a túlzottan intenzív győzködésre. A Textológiai Munkabizottság mégis megjelöl néhány olyan általános témakört, amelyeken belül előadásokat kívánunk ösztönözni, azzal, hogy természetesen csakis minden műhely saját tapasztalata töltheti meg az intellektuális vívőerő és szellemi izgalom elemeivel a vértelen hívószavakat.

A konferencia, miközben megvizsgálja a 20. századi magyar irodalom szövegeit érintő filológiai-textológiai tevékenységünket, mérlegelni kívánja

- az elmúlt évtizedek szövegkiadásainak reflektált vagy öntudatlan tudományelméleti pozícióit, tudománytörténeti helyét, filológiai elveik korszerűségét, következetességét;
- azokat az újabb irodalomelméleti és kultúratudományi megfontolásokat, amelyeknek szerepük van vagy szerepük kellene legyen filológiai elméletünk és gyakorlatunk 21. századi újrapozícionálásában;
- a teljes és a befejezetlen kritikaikiadás-, forráskiadás-sorozatokat, tervezett, szerkesztés alatt lévő vagy megjelenés előtt álló kötetek jellegzetességeit, elveit, a sorozathoz képest következetesen vagy módosult elgondolások szerint kialakított módszereit, a legsürgősebbnek tűnő, elvégzendő feladatokat és azok végrehajtásának optimális módját;
- a betűhű és a modernizált helyesírású, az ortodox főszövegre építő és a genetikus megfontolásokat alkalmazó szöveggondozás közötti állásfoglalást meghatározó célképzeteket;
- a digitális-elektronikus szövegkiadás módszereit, professzionális és dilettáns tervezésüket és kivitelezésüket, az elkészült szövegkiadások és adatbázisok erényeit és fogyatékoságait, továbbfejlesztésük útjait, valamint azokat a lépéseket, amelyekkel biztosítható a papíralapon létrehozott szövegkiadások és adatbázisok hatékony elektronikus konverziója;
- a személyes kutatói munkaszakasz elektronikus alapokra helyeződésének állapotát, a szövegek digitális kezelésének optimalizálásához szükséges megfontolásokat;
- azokat a közép- és hosszú távú következményekkel járó stratégiai döntéseket, amelyek e téren tudományunk sajátosságaiból következnek.

A technikai körülményekről egyelőre annyit szükséges rögzíteni, hogy olyan kétnapos, intim és intenzív tanácskozásra gondoltunk, amelynek helyszíne lehetőséget biztosít zavartalan kontemplációra és az estébe nyúló,

szenvedélyes megvitatásra egyaránt. A Textológiai Munkabizottság örömmel nyugtázza, hogy a lebonyolításra és az anyagi fedezet biztosítására rendelkezésre áll a Miskolci Egyetem Irodalomtudományi Doktori Iskolájának felajánlása, így a tanácskozás helyszíne Miskolc városa, azon belül feltehetőleg Lillafüred lesz, tervezett időpontja pedig 2012. április 24–25-e (kedd–szerda).

Tisztelt Kollégám, kedves Barátom, arra kérlek, rövid néhány nap alatt szíveskedjél átgondolni a konferencia témaköreit, határozni személyes közreműködésed, megszólalásod tárgyáról, előkészítő megbeszélést folytatni a részvételre felkérni szándékozott munkatársaiddal, majd levélben (a domini@iti.mta.hu címen) tájékoztatni elhatározásaitokról, javaslataitokról, ötleteitekről. Nagy hálára köteleznél, ha legkésőbb 2012. február 5-ig megkaphatnám ezt az első tájékoztatásodat, amelynek nyomán már közvetlenül tudnánk megkeresni az általad javasolt személyeket, eljuttatva hozzájuk a szükséges technikai tudnivalókat.

Közreműködésedet, előkészítő, szervező munkádat hálásan köszönöm, és őszintén remélem, hogy olyan cél megvalósításába fogunk most közösen, amely egy apró lépéssel előbbre viheti valamennyiünk textológiai tudatosságának, reflektáltságának mértékét, tájékozottságunkat, megfelelő technológiai választásainkat, dialógusképességünket és a műhelyeinkben felkínált kutatói életpálya vonzerejét egyaránt.

Szívélyes, baráti üdvözléssel:

Budapest, 2012. január 23.

Kecskeméti Gábor